RATUSZ W SZPROTAWIE I REICHSTAG, CO MAJĄ WSPÓLNEGO?

AUTOR:
MACIEJ BORYNA
BIURO TURYSTYKI I EDUKACJI REGIONALNEJ
SZPROTAWA 2025

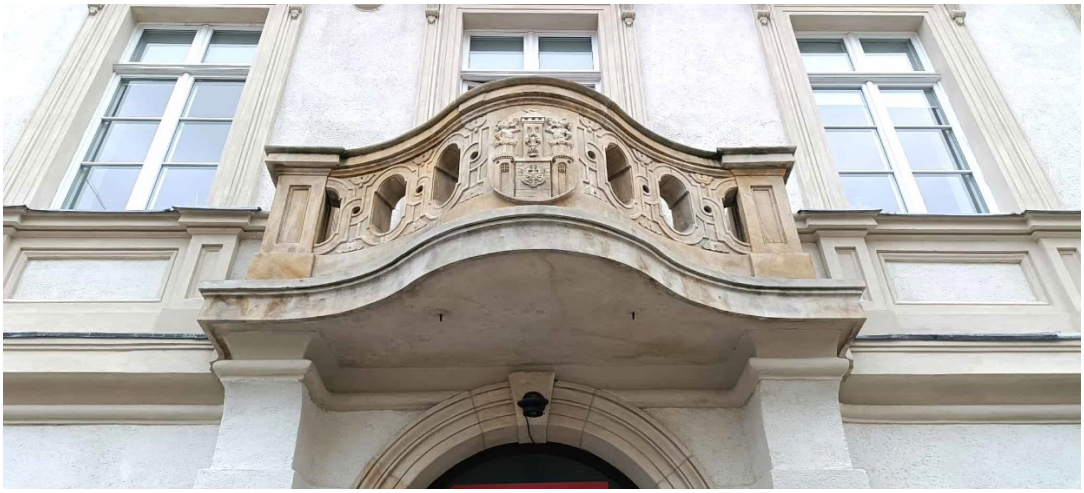

FOT. 1: BALKON RATUSZA W SZPROTAWIE, WYK. „ZEIDLER & WIMMEL" W 1934 ROKU (STAN 2025).

Szprotawski ratusz należy w Polsce do unikatów, ponieważ reprezentuje typ z dwiema wieżami. Do tego jedna z wież jest krzywa.[1] A niedawno udało się wreszcie zidentyfikować tajemniczy znak na balustradzie balkonu z herbem miasta. To mała sensacja.

Stary, wykonany z piaskowca, zwietrzały barokowy balkon ponad wejściem głównym został wymieniony w 1934 roku. Oryginalny zabytkowy herb przekazano do przedwojennego muzeum miejskiego. Po wojnie przepadł bez śladu na kilka dekad, następnie odnaleziony na strychu liceum znów zdobi ekspozycję muzealną w dawnym klasztorze.[2]

Po wewnętrznej stronie balkonu z żółtego piaskowca wyryto gmerk, czyli osobisty znak kamieniarski z datą „1934". Do kogo należał ów znak, przez długie lata pozostawało tajemnicą. To dwie krzyżujące się linie z literami „Z" i „W".

Przez przypadek, przy okazji zupełnie innych badań pracownicy Muzeum Ziemi Szprotawskiej rozpoznali gmerk na ratuszowym balkonie. Co ciekawe, ta firma działała w Niemczech jeszcze co najmniej do 2022 roku.[3]

[1] Krzywa wieża w Szprotawie – Unikatowy ratusz z dwiema wieżami, https://borynam.wixsite.com/zwiedzamyszprotawe/krzywa-wie%C5%BCa-w-szprotawie [dostęp 22.09.2025].
[2] Gazeta Lubuska, Skarb wykopany na strychu. Przeczytaj o niezwykłym odkryciu w Szprotawie, https://gazetalubuska.pl/skarb-wykopany-na-strychu-przeczytaj-o-niezwyklym-odkryciu-w-szprotawie/ar/7852455 [dostęp 22.09.2025].
[3] Wikipedia, Zeidler & Wimmel, https://de.wikipedia.org/wiki/Zeidler_%26_Wimmel [dostęp 22.09.2025].

FOT. 2: GMERK „ZEIDLER & WIMMEL" NA BALKONIE RATUSZA W SZPROTAWIE (STAN 2025).

Znak należał do renomowanych zakładów kamieniarskich „Zeidler & Wimmel", której wykonania zobaczymy na tak znanych budowlach, jak: Bramie Brandenburskiej, budynku Reichstagu, Katedrze Berlińskiej, Muzeum Pergamońskim i wielu innych. Początki działalności firmy w Berlinie sięgają XVIII wieku, a w 1872 roku bracia Zeidler i Paul Wimmel założyli wspólny zakład w Bolesławcu, wraz z kopalniami piaskowca. W latach 30. ubiegłego wieku przedsiębiorstwo zaliczało się do grona największych tej branży w całych Niemczech, zatrudniając ponad 1600 pracowników. Po II wojnie światowej firma wznowiła działalność pod Würzburgiem.[4]

W Polsce zobaczymy jej wykonania, jak: Zamek Cesarski w Poznaniu, hala dworca głównego w Gdańsku, budynek Dyrekcji Kolei w Gdańsku, budynek Politechniki Gdańskiej, budynek Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie. No i skromny balkon na renesansowo-barokowym ratuszu w Szprotawie, wymieniony w czasach III Rzeszy. Niewykluczone, że także obramienie głównego wejścia i oblicowanie przyziemia ratusza.

Bogatą listę obiektów wzniesionych przy udziale „Zeidler & Wimmel" znajdziemy na Wikipedii. Obejmuje ona ważniejsze wykonania przed- i powojenne, ma terenie Niemiec oraz w Amsterdamie, Rotterdamie, Petersburgu, Londynie i Edynburgu.

Informacje historyczne o przedsiębiorstwie zamieszczono także na zakładowej stronie internetowej.

[4] Strona firmowa Zeidler & Wimmel GmbH & Co. KG, https://www.zeidler-wimmel.de/en/company/history/ [dostęp 22.09.2025].

Fot. 3: Inicjały „L.F.” z 1934 roku na balkonie ratusza w Szprotawie (stan 2025).

Fot. 4: Fasada ratusza w Szprotawie, pośrodku balkon wyk. „Zeidler & Wimmel” (stan 2025).

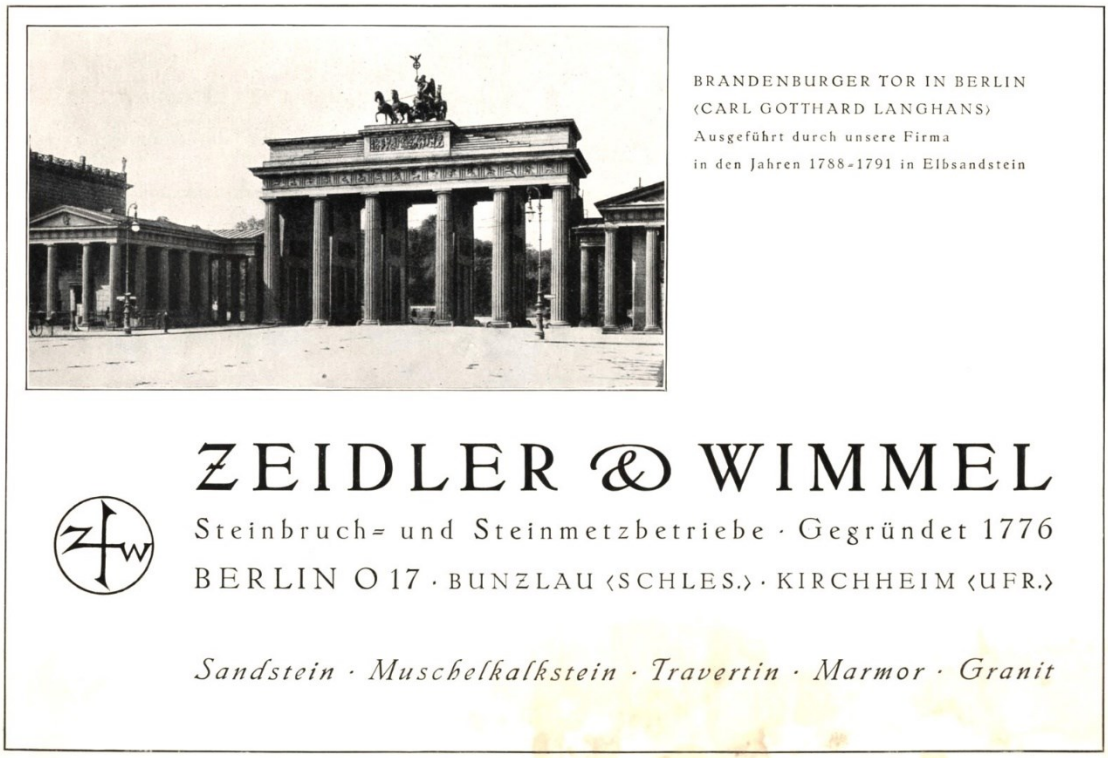

FOT. 5: ARCHIWALNA WIZYTÓWKA FIRMY „ZEIDLER & WIMMEL" Z BRAMĄ BRANDENBURSKĄ, WZNIESIONĄ W LATACH 1789-1791 WG PROJEKTU CARLA GOTTHARDA.

AUTOR:
MACIEJ BORYNA
BIURO TURYSTYKI I EDUKACJI REGIONALNEJ
SZPROTAWA 2025